

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 6 april 2020
Onderwerp: Regiovisie 'Geweld hoort nergens Thuis'

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

De aanpak van huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, is een complexe opgave waarin veel partijen een rol hebben. Een effectieve aanpak kan alleen door een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten worden bereikt. De zestien gemeenten in Zuid-Limburg nemen hierin de regie, onder andere met het gezamenlijk opstellen van een regiovisie en een uitvoeringsagenda. De centrale ambitie in deze visie is om huiselijk geweld te voorkomen of zo vroeg mogelijk te signaleren en hier adequaat op te reageren.

De visie is gericht op het zo snel mogelijk en blijvend stoppen van het geweld, schade te beperken en het herstel te bevorderen. In deze regiovisie volgen we de lijn van het landelijk programma 'Geweld hoort nergens Thuis' dat in april 2018 is gepresenteerd.

Wij stellen uw raad voor de nota 'Geweld hoort nergens thuis', Regiovisie Zuid-Limburg 2019-2023, vast te stellen.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Geweld hoort nergens thuis, maar toch is huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, het grootste geweldsprobleem in onze samenleving. De kans dat je te maken krijgt met huiselijk geweld of kindermishandeling is in Nederland groter dan de kans op welke andere vorm van geweld dan ook. De aanpak van huiselijk geweld is een complexe opgave waarin veel partijen een rol hebben. Een effectieve aanpak kan alleen door een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten worden bereikt.

Gemeenten hebben in deze aanpak de regierol voor wat betreft het sociale domein. Op basis van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) 2015 (Art. 2.1.2 in conjunctie met art. 2.2.1) zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de ketenaanpak op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Naast preventie, zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de bestrijding, de aanpak en nazorg van kindermishandeling. Alle gemeenten hebben dus een eigen taak om geweld in afhankelijkheidsrelaties aan te pakken, onder andere door te zorgen voor de lokale infrastructuur om preventie, vroegsignalering en laagdrempelige hulp te waarborgen.

In het kader van een integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties maken we echter ook afspraken op lokaal, sub-regionaal, regionaal en provinciaal/landelijk niveau. Met deze regiovisie wordt gezamenlijk door de Zuid-Limburgse gemeenten invulling gegeven aan de opdracht van het Rijk om te komen tot een eenduidige en integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

3. Relatie met bestaand beleid

De looptijd van de voorgaande 'Regiovisie Veilig Thuis Zuid-Limburg' was van 2014 tot eind 2018. Het Rijk heeft daarbij in april 2018 een landelijk Actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis', gepresenteerd waarin opgaven voor gemeenten geformuleerd staan. Dit programma biedt het kader voor de nu voorliggende regiovisie.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

De centrale ambitie in de nieuwe regiovisie is om huiselijk geweld te voorkomen of zo vroeg mogelijk te signaleren en adequaat hierop te reageren. Daardoor het geweld zo snel mogelijk en duurzaam te stoppen, schade te beperken en herstel te bevorderen, zodat nieuwe ontwikkelkansen ontstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar kinderen die extra kwetsbaar zijn en door huiselijk geweld in hun ontwikkeling bedreigd worden. De regiovisie is opgesteld om samen met de partijen in Zuid-Limburg die hierin een rol hebben, waaronder de regiogemeenten en ketenpartners, onze ambitie en doelen te bepalen die richting geven aan ons handelen in de komende jaren.

In de aanpak van huiselijk geweld hebben veel partijen een rol. Het is een complexe opgave die een gezamenlijke inspanning van burgers, professionals en gemeenten vraagt. Ook de inbreng van ervaringsdeskundigen is hierin waardevol. Een nauwe en effectieve samenwerking is dus essentieel. De regierol die wij als gemeente hierin hebben geven we nu inhoud met het vaststellen van een samenhangende visie: we zetten de gewenste richting uit en monitoren deze als opdrachtgever, financier of als aanjager van de aanpak huiselijk geweld.

Centrumgemeenten Maastricht en Heerlen, hebben daarin een specifieke rol om regie te voeren op het tot stand komen van een regiovisie en het realiseren en in stand houden van regionale voorzieningen. Hiertoe ontvangen de centrumgemeenten middelen van het Rijk via de decentralisatie-uitkering vrouwenopvang.

Voor de periode 2014-2018 is de eerste regiovisie voor Zuid-Limburg opgesteld. Deze was met name gericht op het vormgeven en tot stand komen van Veilig Thuis en een sluitende keten eromheen. De ambitie in deze nieuwe visie bouwt daarop verder: de opgave is omvangrijk en complex; zeker het doorbreken van een langdurige (intergenerationele) geweldsspiraal en duurzame veiligheid bewerkstelligen zijn opgaven waar een lange termijn inspanning door veel partijen voor nodig zijn. Ten tijde van de eerste regiovisie speelden de decentralisaties in het sociaal domein waardoor nieuwe partijen en rolverdelingen ontstonden en partners elkaar (op)nieuw moesten vinden en de samenwerking vorm moest krijgen. Op dit moment moet deze beweging voortgezet worden zodat meer aandacht naar en afstemming rondom de (zware, complexe) casuïstiek kan gaan. Tegelijkertijd blijkt dat op het terrein van preventie, signalering en bewustwording nog veel stappen gezet moeten worden, waarvoor zeker ook lokale inspanningen nodig zijn. Het Rijk heeft in het voorjaar 2018 daarom een landelijk actieprogramma gepresenteerd. De actielijnen uit dat programma zijn overgenomen in de nieuwe regiovisie. Met het uitvoering geven aan de regiovisie werkt de gemeente tevens aan het realiseren van de acties uit het landelijke actieprogramma.

Het landelijke actieprogramma maakt het mogelijk om regionale projectleiders in te zetten. Deze vertalen de ambities en doelen uit de regiovisie naar een uitvoeringsprogramma op (sub)regionaal en lokaal niveau, samen met de regiogemeenten en de uitvoeringpartners

Uitvoeringsagenda

De visie ten aanzien van de aanpak van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties kent een brede uitvoering, van preventie tot individuele voorzieningen. Dit wordt op drie niveaus uitgevoerd: lokaal, sub regionaal en regionaal. Daarnaast kent het beleidsveld landelijke ondersteuning en wetgeving.

De uitvoeringsagenda voor Zuid-Limburg is daarom op dezelfde wijze ingericht. Daarbij maken we koppelingen met aanpalende programma's, (lokale) thema's, accenten en prioriteiten.

Voor het opstellen van de Uitvoeringsagenda Programma Geweld Hoort Nergens Thuis is de input van een groot aantal maatschappelijke partners uit de hele keten en alle Zuid-Limburgse gemeenten meegenomen. Het betreft organisaties vanuit welzijn, zorg, veiligheid en onderwijs. Hiertoe zijn bijeenkomsten georganiseerd op regionaal en sub regionaal niveau. Tijdens deze bijeenkomsten zijn we in gesprek gegaan over de drie programmalijnen en de onderliggende thema's. Hiermee hebben we een gezamenlijke basis gelegd voor de prioriteiten in deze uitvoeringsagenda.

Mensenhandel

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen of huisvesten van een persoon, met gebruik maken van dwang (in brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten. De (beoogde) uitbuiting is de kern van mensenhandel en bestaat uit verschillende categorieën: seksuele uitbuiting en uitbuiting binnen de illegale en on-vergunde prostitutie, arbeidsuitbuiting, gedwongen bedelarij en criminele uitbuiting. Mensenhandel in ons land kent slachtoffers van diverse nationaliteiten, geslacht en leeftijd.

Mensenhandel speelt zich af op het snijvlak van zorg en veiligheid waarbij er vaak sprake is van een stapeling van problemen. Mensenhandel wordt dan ook vanuit diverse domeinen aangepakt zoals de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, integrale veiligheid en ondermijning. De aanpak van mensenhandel en de zorg voor de slachtoffers is complex. De zorgcoördinator coördineert de benodigde zorg door bij elke hulpvraag de meest geschikte organisatie te zoeken. In de praktijk blijkt dit niet altijd gemakkelijk omdat er bij de zorgaanbieders te weinig kennis/deskundigheid is over dit onderwerp.

In het Inter Bestuurlijk Programma (IBP 2018) zijn afspraken tussen het Rijk en de gemeenten vastgelegd over de aanpak van mensenhandel. Daarnaast hebben het Rijk en de gemeenten in het Inter Bestuurlijk Programma van 2018 de afspraak gemaakt dat zij samen een landelijk dekkend aanbod van zorgcoördinatoren voor slachtoffers gaan realiseren. Dit is uitgewerkt in het programma 'Samen tegen mensenhandel'. Concreet betekent dit dat iedere Limburgse gemeente tot het volgende verplicht is:

- In 2022 heeft iedere gemeente beleid om mensenhandel tegen te gaan;
- Elke gemeente biedt passende regionale opvang, ondersteuning en nazorg aan;
- Er is een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatoren voor slachtoffers van mensenhandel.

Met het opnemen van de aanpak van Mensenhandel in de regiovisie en de uitvoeringsagenda voorzien we reeds voor 2020 in een structuur waarin we aan bovenstaande vereisten werken.

Centrum Seksueel Geweld Limburg

Het Centrum Seksueel Geweld betreft een samenwerking tussen medische, psychologische en forensische disciplines volgens de multidisciplinaire aanpak (MDA) in het geval van seksueel geweld. Politie en hulpverlening werken nauw samen in het belang van slachtoffers (0-100 jaar). Het centrum richt zich primair op acute slachtoffers van een aanranding of verkrachting tot en met 7

dagen geleden. De eerste week direct na het seksueel geweld is namelijk cruciaal op medisch, psychologisch en forensisch vlak om sporen veilig te stellen en de juiste medische behandeling te verstrekken. Slachtoffers die geen contact met politie willen of aangeven langer dan 7 dagen geleden seksueel te zijn misbruikt, kunnen ook van het centrum gebruik maken. Xonar biedt voor het centrum de 24 uur telefonische bereikbaarheid. Kenmerkend voor een Centrum Seksueel Geweld is dat zorg vanuit diverse disciplines integraal wordt verleend.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het (mede) realiseren van een adequate aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De aanpak van seksueel geweld is hier onderdeel van. Ook bij seksueel geweld kennen in de meeste gevallen dader en slachtoffer elkaar. Het grootste belang is het voorkomen van of het tijdig herkennen van het zich ontwikkelen van een trauma door het bieden van psychosociale nazorg. Hierdoor worden op de langere termijn hoge (zorg)kosten zoveel als mogelijk voorkomen.

In het landelijk wethoudersoverleg hebben de wethouders van de centrumgemeenten afgesproken dat vanaf 1 januari 2018 een landelijke dekking van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) bereikt zal zijn. Er is geen wettelijke verplichting voor (regio)gemeenten. Gemeenten moeten hierdoor individueel besluiten. In de praktijk zien we dat gemeenten vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ervoor kiezen hieraan deel te nemen. Om toch gezamenlijk als gemeenten te besluiten tot vorming en instandhouding van een CSG-L, is de borging van het centrum opgenomen in de Regiovisie Geweld hoort nergens Thuis en de uitvoeringsagenda.

5. Samenwerking

Binnen dit thema wordt op Zuid-Limburgse schaal samengewerkt.

6. Aanbestedingen

N.v.t.

7. Duurzaamheid

N.v.t.

8. Financiën

Het landelijke actieprogramma maakt het mogelijk om een regionaal projectleider in te zetten. Gemeente Maastricht heeft deze mogelijkheid verzilverd en er wordt een projectleider gefinancierd vanuit de landelijke middelen. Deze projectleider heeft, samen met de projectleiders van Heerlen, voorliggende regiovisie opgesteld en draagt samen met de deelnemende gemeenten en ketenpartners zorg voor de vertaling van de ambities en doelen uit de regiovisie naar een uitvoeringsprogramma op (sub)regionaal en lokaal niveau. Deze projectleider is beschikbaar van 2019 t/m 2021.

9. Communicatie

N.v.t.

10. Afwegingen en Advies

Wij stellen uw raad voor de Regiovisie 'Geweld hoort nergens Thuis' vast te stellen.

11. Bijlagen

- Regiovisie 'Geweld hoort nergens Thuis'
- Oplegger voor regiovisie 'Geweld hoort nergens thuis'.

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

dr. J.J. Schrijen
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 3 maart 2020;

Gehoord de raadsadviescommissie Sociaal Domein de dato 16 maart 2020.

B e s l u i t :

- De Regiovisie 'Geweld hoort nergens Thuis' vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 6 april 2020.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

dr. J.J. Schrijen,
voorzitter